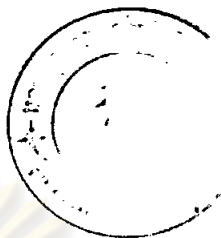

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาการเพิ่มของประชากร

ปัจจุบันปัญหาประชากรเป็นเรื่องที่ทั่วโลกกำลังกล่าวถึงและให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็วในตอนปลายศตวรรษที่ 20 แนวโน้มทั่วไป ประชากรชาวโลกจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อย่างไม่หยุดยั้ง คือจะเพิ่มขึ้น 1,000 ล้านคนในระหว่าง ค.ศ. 1965-1980 และถ้าหากแนวโน้มยังคงเป็นไปเช่นนี้ อยู่ต่อไปประชากรของโลกก็จะเพิ่มขึ้นไปอีกราว ๆ 1,500 ล้านคน ในระหว่าง ค.ศ. 1980-2000 ในปลายศตวรรษก็จะมีประชากรอยู่ในโลกถึง 5,500 ล้านคนโดยประมาณ¹ จึงเป็นผลให้ประเทศต่าง ๆ และองค์การสหประชาชาติเกรงว่าประชากรจะล้นโลกอันอาจจะเกิดปัญหาการออกยากไม่มีอาหารพอที่จะบริโภคน จึงได้รณรงค์หาทางแก้ไขปัญหาการเพิ่มของประชากรอย่างกว้างขวาง

เมื่อภาวะประชากรเปลี่ยนไป ทรัพยากรที่มีอยู่และที่สามารถนำมาได้ไม่สมดุลกัน ก็จะมีผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพชีวิตของบุคคลและส่วนรวม อันได้แก่ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลกด้วย

ปัญหาประชากรเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากร ในด้านกำรเพิ่มจำนวนประชากร ด้านโครงสร้างของประชากร ด้านการกระจายและการตั้งถิ่นฐานของประชากร กล่าวคือ เมื่อภาวะของประชากรเหล่านี้เปลี่ยนไปจะก่อให้เกิดปัญหาอื่นตามมาซึ่งจะมีผลกระทบกระเทือนความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม

---

¹ บุญเสริม วิสกุล, รายงานการสัมมนาทางวิชาการแห่งชาติ เรื่องประชากรของประเทศไทยครั้งที่ 2, กองวิจัยสังคมศาสตร์ สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ, ค.ศ. 2508, หน้า 8.

สำหรับประเทศไทยก่อนปี พ.ศ. 2499 รัฐบาลเห็นว่าประชากรของเรายังมีจำนวนน้อยเกินไป เรายังมีที่กินว่างเปล่าอีกมาก ประกอบกับการบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขยังไม่ดีพอ ประชากรต้องเจ็บป่วยและล้มตายเป็นจำนวนมากในแต่ละปี จึงทำให้อัตราการเพิ่มของประชากรอยู่ในระดับต่ำ แต่ต่อมาราวปี พ.ศ. 2499-2500 คณะผู้เชี่ยวชาญของธนาคารโลกเข้ามาสำรวจภาวะเศรษฐกิจในประเทศไทย แล้วทำรายงานเสนอรัฐบาล เฉพาะที่เกี่ยวกับปัญหาประชากรตอนหนึ่งกล่าวว่¹

การเพิ่มจำนวนของประชากรไทยในอัตราที่สูงก่อให้เกิดปัญหาน่าวิตกนานาประการ เช่น การขาดแคลนโรงเรียน การขาดแคลนบริการสาธารณสุข ตลอดจนที่อยู่อาศัย ปัญหานี้กำลังใ้รับบริการที่จําเพาะศึกษาจากเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญอยู่แล้ว การเพิ่มผลผลิตในระยะ 5 ปีข้างหน้าอาจจะเพียงพอกับความต้องการที่เพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากกาารเพิ่มพลเมืองในอัตราที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและอาจช่วยยกมาตรฐานการครองชีพให้ดีกว่าเดิมได้เล็กน้อย อย่างไรก็ตามเป็นที่รู้สึกว่าจะเกิดปัญหาการวางแผนอย่างร้ายแรงในอนาคต

จากสถิติการสำรวจสำมะโนประชากรของประเทศไทย พบว่าการเพิ่มของประชากรไทยระหว่างปี พ.ศ. 2490 ถึงปี พ.ศ. 2513 ประเทศไทยมีประชากรเพิ่มมากขึ้นประมาณ 1 เท่าตัว คือปี พ.ศ. 2490 มีพลเมืองทั้งหมดประมาณ 17.5 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2513 มีประมาณ 34.2 ล้านคน มาในปี พ.ศ. 2522 เรามีพลเมืองถึงประมาณ 45 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2543 ประเทศไทยอาจจะมีประชากรมากขึ้นถึง 80 ล้านคน²

¹ มณีสิวิ อุดหนันท์, "นโยบายประชากร และโครงการเกี่ยวกับประชากรของไทย," หนังสืออุเทศประชากรศึกษา โครงการประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล 2519, หน้า 596.

² ทรงศักดิ์ ศรีอนุชาติ, "การเพิ่มของประชากรกับสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ," วารสารประชากรศึกษา ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 เมษายน 2522 ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์พระนคร, หน้า 2.

ฉะนั้นรัฐบาลในสมัยนั้นจึงเริ่มสนใจปัญหาการเพิ่มประชากรและมอบให้กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ สภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเศรษฐศาสตร์และสังคม ไปศึกษาหารายละเอียด

หลังจากนั้นมา ปัญหาประชากรเริ่มยอมรับอย่างจริงจัง และได้นำไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2513-2519) เป็นครั้งแรก

ปัญหาประชากรเป็นปัญหาที่สืบเนื่องจากการเพิ่มประชากรนั้น อาจพิจารณาได้เป็นสองระดับ คือปัญหาระดับบุคคลและครอบครัว ซึ่งหมายถึงปัญหาที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตทั้งในครัวเรือน เศรษฐกิจและสังคมของบุคคลที่จะคงถิ่นร่นต่อสู้ แข่งขันกับสมาชิกคนอื่น ๆ ภายในครอบครัว และปัญหาระดับชุมชนหรือระดับชาติ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัญหาของรัฐในอันที่จะให้บริการจัดการเลี้ยงดูประชากร ให้การศึกษา จัดหางานและบริการสาธารณสุขและสาธารณสุขโลก ให้เพียงพอกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น

เพื่อที่จะทำการแก้ไขปัญหาดัง ๆ เหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพ ทางหนึ่งก็คือจะต้องพยายามลดอัตราการเกิดหรือการคุมกำเนิดให้อยู่ในระดับที่สมดุลกับทรัพยากรของประเทศและบริการต่าง ๆ ที่รัฐจะสามารถจัดหาให้ได้อย่างจำกัด รัฐจำเป็นต้องให้การศึกษาทางด้านการวางแผนครอบครัวให้ประชาชนทราบ และปฏิบัติต่อไป

การวางแผนครอบครัวหรือการคุมกำเนิดนี้ สามารถจะเลือกใช้ด้วยกันหลายวิธี แต่ละวิธีก็มีวิธีการใช้ ความเหมาะสมในการใช้ต่างกันออกไป บางวิธีสามารถใช้เฉพาะเพศหญิงเท่านั้น บางวิธีสามารถใช้เฉพาะในเพศชาย หรือสามารถใช้ทั้งสองเพศ แต่เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันการระในการคุมกำเนิดมักจะถูกอยู่กับฝ่ายหญิงเสียเป็นส่วนใหญ่โดยจะเห็นได้จากตัวเลขสถิติจำนวนผู้วางแผนครอบครัวชาย เมื่อเทียบกับจำนวนผู้วางแผนครอบครัวชายหญิงทั้งหมดทุกวิธี (ยกเว้นถุงอนามัย) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518-2521

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนผู้รับบริการวางแผนครอบครัวชายกับผู้รับบริการวางแผนครอบครัวทั้งหมด (ยกเว้นหญิงบางอนามัย)

ปี	ผู้รับบริการวางแผนครอบครัว (ยกเว้นหญิงบางอนามัย)	ผู้รับบริการวางแผนครอบครัวชาย (ยกเว้นหญิงบางอนามัย)	ร้อยละ
2518	535,023	7,534	1.40
2519	627,239	10,150	1.61
2520	758,212	19,123	2.52
2521	890,773	44,541	5.00

แหล่งที่มา Journal of Thai Association for Voluntary Sterilization
Volume II December 1980, 34-35.

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าวิธีการคุมกำเนิดต่าง ๆ ส่วนใหญ่ เช่น การใช้ยาคุมกำเนิด การใช้ห่วงอนามัยก็สามารถใช้ได้เฉพาะแก่เพศหญิงเท่านั้น ซึ่งในบางครั้งก็อาจเกิดปัญหาได้ เช่น การแพ้ยา ปัญหาเกี่ยวกับการอักเสบอื่นเนื่องมาจากการใช้ห่วงอนามัยที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น ส่วนวิธีการคุมกำเนิดสำหรับเพศชายก็มีเพียงการทำหมันและการใช้ถุงยางอนามัยเท่านั้น จึงเป็นการเหมาะสมที่ฝ่ายชายน่าจะรับภาระในการคุมกำเนิดมาบ้าง

วิธีการคุมกำเนิดที่ฝ่ายชายสามารถใช้เพื่อการคุมกำเนิดที่ผู้เขียนเห็นว่าควรจะได้รับการส่งเสริมและแนะนำให้ใช้กันอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น ก็คือการใช้ถุงยางอนามัย เพราะสะดวกในการใช้และมีวิธีการใช้ที่ง่ายกาย ไม่จำเป็นต้องพึ่งบุคลากรทางการแพทย์ ไม่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้ ประหยัด และได้ผลมากที่สุด ซึ่งในประเทศที่เจริญแล้วบางประเทศนิยมใช้กันมาก เช่น ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยได้มีการนำเอาดูยางอนามัยมาใช้ในการคุมกำเนิดแล้ว โดยมีสถาบันต่าง ๆ ที่ให้บริการดูยางอนามัย ทั้งของรัฐบาลและเอกชน แต่ก็ยังไม่ผู้จะได้รับความนิยมนัก จนกระทั่งได้มีสถาบันเอกชนที่ให้บริการดูยางอนามัยจนมีชื่อเสียงอย่างมากคือสำนักงานบริการวางแผนครอบครัว โดยมีคุณมิชัย วีระไวทยะ เป็นผู้ริเริ่มดำเนินการเผยแพร่ดูยางอนามัย "มิชัย" เพื่อทำการรณรงค์ให้มีการคุมกำเนิด โดยนำเอาวิชาการตลาดมาประยุกต์ใช้กับการเผยแพร่ดูยางอนามัยได้อย่างเหมาะสม ประกอบกับลักษณะในการดำเนินงานของสำนักงานฯ เป็นการให้บริการสาธารณะเพื่อประโยชน์แก่สังคมส่วนใหญ่ ซึ่งมีได้เน้นกำไรสูงสุดเป็นหลัก แต่จะมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปหันมานิยมใช้ดูยางอนามัยเพิ่มมากขึ้นโดยมิได้จำกัดว่าจะต้องเป็นดูยางอนามัยของสำนักงานฯ จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาถึงการดำเนินงานของสำนักงานฯ ในอันที่จะแก้ปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากร โดยการ แนะนำเผยแพร่ ตลอดจนให้ข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ดูยางอนามัยในการคุมกำเนิด อันจะเป็นการช่วยลดอัตราการเกิดได้อีกวิธีหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงผลิตภัณฑ์คุมกำเนิดดูยางอนามัย "มิชัย" อันจะเป็นแนวทางส่งเสริมความรู้ แนะนำ เผยแพร่ และชักจูงให้ประชาชนทั่วไปใ้รู้หรือทราบถึงวิธีการคุมกำเนิดโดยการใ้ดูยางอนามัย "มิชัย" ตลอดจนศึกษาถึงทัศนคติของประชาชนที่มีต่อดูยางอนามัย "มิชัย" ในคานต่าง ๆ
2. เพื่อศึกษาความนิยมของผู้ใ้ดูยางอนามัยที่มีต่อดูยางอนามัย "มิชัย"
3. เพื่อศึกษาถึงการบริหารงานด้านการตลาด ของทางการจำหน่าย การส่งเสริมการจำหน่าย และการใ้บริการต่อสาธารณชนทั่วไปตลอดจนคู่แข่ง
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางข้อคิดเห็น และข้อควรปรับปรุงแก้ไขใ้รักกุมยิ่งขึ้น

อันจะเป็นประโยชน์ในการขยายการเผยแพร่โดยใช้หลักวิชาการตลาดเข้าช่วย อันจะเป็นผลในการช่วยลบล้างการเกิดโคอีอีวีหนึ่ง

สมมติฐานในการศึกษา

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้เขียนจึงได้กำหนดสมมติฐานเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ดังนี้

สมมติฐานหลัก การดำเนินงานเผยแพร่ดูยางอนามัยมีชัย โดยการใช้การตลาดเพื่อสังคม (Social marketing) ได้ประสบความสำเร็จ

สมมติฐานย่อย

1. ประชาชนส่วนใหญ่จะเคยทราบข่าวสารเกี่ยวกับดูยางอนามัยมีชัยและเคยทดลองใช้
2. ผู้ที่เคยทดลองใช้ดูยางอนามัยมีชัยส่วนใหญ่จะมีความรู้สึกพอใจ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องการพัฒนาและการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดของดูยางอนามัย "มีชัย" นี้ ผู้เขียนคาดว่าจะได้รับประโยชน์พอสรุปได้ดังนี้

1. ทราบถึงวิธีการจัดการค้าการตลาด โดยเฉพาะตลาดดูยางอนามัยซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์คุมกำเนิด และตลาดดูยางอนามัยนี้มีลักษณะที่แตกต่างไปจากผลิตภัณฑ์ชนิดอื่น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดให้เหมาะสมในการเผยแพร่ชักจูง โดยที่สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนซึ่งเป็นหน่วยงานของเอกชนที่ดำเนินงานโดยไม่หวังผลกำไร ได้นำดูยางอนามัย "มีชัย" ออกแนะนำเผยแพร่เพื่อใช้ในการคุมกำเนิด

โดยพยายามนำเอาวิชาการตลาดมาประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่ดองยางอนามัย "มีชัย" ดังกล่าว

2. ทราบถึงแนวทางในอันที่จะขยายตลาดดองยางอนามัย "มีชัย" ให้เป็นที่นิยมแก่คนทั่วไปอันจะเป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมในอันที่จะใช้ดองยางอนามัยเพื่อการคุมกำเนิดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนจะเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์คุมกำเนิดดองยางอนามัย "มีชัย" ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น และตรงกับความต้องการของผู้ใช้

3. ทราบแนวโน้มของผู้ใช้บริการวางแผนครอบครัวโดยการใช้ดองยางอนามัยว่าจะส่งผลสะท้อนถึงฐานะความเป็นอยู่ อาชีพ รายได้ และปัจจัยอื่น ๆ เพื่อจะได้นำมาเป็นนโยบายในการเผยแพร่ดองยางอนามัย "มีชัย" ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

4. สามารถใช้ดองยางอนามัยในการคุมกำเนิดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะเป็นการสนับสนุนนโยบายในการวางแผนครอบครัวในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 ได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ขอบเขตในการศึกษา

ในการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดของดองยางอนามัย "มีชัย" นี้ผู้เขียนมุ่งที่จะศึกษาเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น เพราะเหตุว่าจากการที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดองยางอนามัยแล้วจะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันนี้ผู้บริโภคส่วนใหญ่มักจะมีภูมิลำเนาอยู่ในเมืองเสียเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเขตที่มีการจำหน่ายดองยางอนามัยมากที่สุดในประเทศไทย ดังนั้นถ้าหากว่าจะมีการสำรวจความคิดเห็นหรือทัศนคติต่าง ๆ แล้ว จึงเห็นว่ากรุงเทพมหานครน่าจะเป็นเขตที่มีตัวแทนประชากรที่ถืออยู่ และจะทำให้ผลของการศึกษาได้ผลถูกต้องแม่นยำมากที่สุด แต่จำนวนประชากรที่ต้องการศึกษาในกรุงเทพมหานครนี้มีอยู่กระจัดกระจายโดยทั่วไปและมีจำนวนมาก ไม่สามารถที่จะศึกษาได้ทั่วทุกคน เนื่องจากข้อจำกัดในตัวผู้เขียนเอง คือมีทุนทรัพย์จำกัด มีเวลาในการศึกษาอยู่อย่าง

จำกัด เพื่อที่จะทำการศึกษาให้ได้ผลดีและเหมาะสมกับสภาพการณ์ ผู้เขียนจึงได้พยายามนำเอาวิธีการทางสถิติเข้าช่วยในการศึกษา คือใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างซึ่งวิธีการดังกล่าวอาจจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร แต่ผู้เขียนก็เข้าใจว่าด้วยวิธีการดังกล่าวก็คงจะสามารถทราบแนวโน้มที่ถูกต้อง อันอาจจะเป็นแนวทางนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ในอนาคต

วิธีการศึกษา

แหล่งที่มาของข้อมูล เพื่อประกอบการศึกษานี้ ผู้เขียนแบ่งออกเป็น

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ข้อมูลปฐมภูมิ

- ก. การสัมภาษณ์ (Interview)
- ข. การสังเกตการณ์ (Observation)

ก. การสัมภาษณ์ การศึกษานี้ผู้เขียนใช้วิธีการวิจัยสนาม (Field Research)

เป็นหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การสัมภาษณ์ซึ่งมีแนวคำถามสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือดำเนินการสัมภาษณ์ แบบคำถามสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นผู้เขียนศึกษาโดยดูจากตำราการวิจัยตลาด หนังสือบทความและวารสารต่าง ๆ พร้อมกับขอคำแนะนำปรึกษาหารือกับอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ และเชี่ยวชาญทางด้านการทำงานวิจัย เจ้าหน้าที่ของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการร่างแบบสอบถามและเมื่อทำการร่างแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้วก็ได้มีการทดลองแบบสอบถามกับเพื่อนนิสิตระดับปริญญาโท คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อฟังคำวิพากษ์วิจารณ์จากนิสิตเหล่านั้นว่ามีความเห็นอย่างไร มีข้อบกพร่องประการใด เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามให้เหมาะสมในขั้นต่อไป

เมื่อได้แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนเป็นที่น่าพอใจแล้ว ผู้เขียนได้นำแบบสอบถามที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองสัมภาษณ์ (Pretest) กับประชาชนชายทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นและทดสอบความเข้าใจในคำถามต่าง ๆ ในแบบสอบถาม จนแน่ใจว่าเป็นแบบสอบถามที่ผู้ตอบสามารถเข้าใจได้ จึงสามารถนำไปเป็นแบบสอบถามถาวรต่อไป

ขั้นต่อไปผู้เขียนจึงได้จัดอบรมเจ้าหน้าที่สัมภาษณ์ประมาณ 6 คน และเจ้าหน้าที่แฉ่งนับอีก 2 คน ซึ่งเป็นนิสิตปริญญาตรี แผนกวิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อชี้แจงให้เจ้าหน้าที่เหล่านั้นได้เข้าใจถึงหน้าที่ต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติในสนาม โดยชี้แจงให้ทราบถึงรายละเอียดของงาน วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อให้เจ้าหน้าที่สัมภาษณ์ได้ชี้แจงให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ทราบถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ และเหตุผลว่าทำไมถึงมีการวิจัยในเรื่องนี้และการวิจัยนี้ทำเพื่ออะไรมีประโยชน์อย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สัมภาษณ์เข้าใจและเต็มใจเสียสละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบคำถามอย่างเต็มที่ ทำให้การสัมภาษณ์นี้ได้รับผลดียิ่งขึ้น ซึ่งในการนี้ผู้เขียนได้เน้นให้เจ้าหน้าที่สัมภาษณ์ได้ทราบถึงเทคนิคต่าง ๆ ของการสัมภาษณ์ โดยเน้นถึงการใช้มารยาทและการสร้างบรรยากาศในขณะที่สัมภาษณ์ให้เกิดความเป็นกันเองให้มากที่สุด การใช้ศิลปปรุงใจให้ผู้ให้สัมภาษณ์เต็มใจที่จะให้ความร่วมมือด้วยเป็นอย่างดี ตลอดจนอบรมให้ทราบถึงเทคนิคในการแก้ไขข้อปัญหาเฉพาะหน้า และวิธีการรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ จากผู้ให้สัมภาษณ์ให้มากที่สุด โดยการซักถามในประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญ ๆ เพื่อให้เกิดความกระจำงมากที่สุด เพื่อให้มั่นใจว่าจะได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่มีความสมบูรณ์และมีความเที่ยงตรงที่สุดเพื่อป้องกันอคติต่าง ๆ อันเกิดจากเจ้าหน้าที่สัมภาษณ์

ลักษณะแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ประกอบการศึกษานี้ ผู้เขียนได้แบ่งออกเป็น 3 แบบดังนี้

1. การสัมภาษณ์โดยไม่จำกัดคำตอบ (Non Direction Interview) เป็นวิธีการ

สัมภาษณ์ที่ปล่อยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นของตนได้โดยอิสระ¹ ความทัศนคติของแต่ละบุคคล เช่น คำถามว่า ท่านคิดว่าลุงอย่างอนามัย "มีชัย" ควรจะได้รับการปรับปรุงในตำแหน่งใดบ้าง

2. การสัมภาษณ์แบบหยั่งลึก (Depth-Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่เพียงแต่ถามผู้ให้สัมภาษณ์ว่า "ใช่" หรือ "ไม่ใช่" เท่านั้น แต่ยังพยายามหาเหตุผลจากผู้ให้สัมภาษณ์อีกว่าทำไมผู้ให้สัมภาษณ์จึงมีความเห็นเช่นนั้น² คำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นนี้จะช่วยให้ผู้เขียนได้มองเห็นปฏิกิริยาบางอย่างของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษานี้

3. การสัมภาษณ์แบบปฏิบัติการณ์ซ้ำ (Repeated Interview)³ วิธีการสัมภาษณ์วิธีนี้ จะช่วยให้ผู้เขียนมีความแน่ใจที่จะได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น การดำเนินการสัมภาษณ์โดยวิธีนี้ ผู้เขียนจะเลือกแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้แล้วที่โทรเบอร์โทรศัพท์ที่ผู้เขียนจะสามารถติดต่อได้ และสามารถโทรศัพท์ไปสอบถามซ้ำจากผู้ให้สัมภาษณ์บางคนอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่ไคนั้นมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

ข. การสังเกตการณ์ (Observation) โดยการสัมภาษณ์เพียงอย่างเดียว อาจจะได้รับข้อมูลไม่เพียงพอ ผู้เขียนยังเลือกใช้วิธีการสังเกตการณ์เข้าช่วยด้วยอีกวิธีหนึ่งเพื่อให้มั่นใจว่าได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและการสังเกตการณ์นี้ผู้เขียนจะใช้แค่เพียงวิธีการสังเกตการณ์แบบทางอ้อมเท่านั้น (Non Participation)

¹ สวัสดิ์ สุคนธรังษี, "เทคนิคการรวบรวมข้อมูล" วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ ปีที่ 10 เล่มที่ 1, มกราคม 2513, หน้า 63.

² เรื่องเดียวกัน

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 65.

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) การศึกษาด้วยวิธีนี้เป็นการศึกษา ค้นคว้าจากหนังสือและเอกสาร (Documentary Study) ซึ่งผู้เขียนได้ค้นคว้าจาก หนังสือวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาการตลาด ระเบียบวิธีการวิจัยทั้งคำภาษาไทย และต่างประเทศ วารสารและบทความต่าง ๆ เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศึกษานี้ เพื่อให้ผลของการศึกษาในครั้งนี้ได้รับประโยชน์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุปในการศึกษา เรื่องการพัฒนาและการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดของ ดงยางอนามัย "มีชัย" นี้ ผู้เขียนได้อาศัยวิธีการวิจัยสนามเป็นส่วนประกอบในการติดตามผล ความสำเร็จและใช้กลยุทธ์ทางการตลาดของดงยางอนามัย "มีชัย" มีส่วนกี่ส่วนเสีย อย่างไร ควรจะต้องมีการปรับปรุงหรือแก้ไขในทางใดบ้างอันจะเป็นการส่งเสริมดงยางอนามัย "มีชัย" ได้แพร่หลายในหมู่ผู้ใช้ดงยางอนามัยทั่วไป

ประชากร และวิธีการเลือกตัวอย่าง

ประชากรตามความหมายของการศึกษาในเรื่องนี้ หมายถึงบุคคลที่เป็นชายเท่านั้น และมีอายุระหว่าง 15 ถึง 55 ปี ซึ่งบุคคลในวัยดังกล่าวผู้เขียนคาดว่าจะยังคงเป็นวัยที่สามารถ ประกอบกิจกรรมในการรวมเพศ และจะเป็นผู้ที่เคยใช้ หรือมีโอกาสใช้ดงยางอนามัยได้ ดังนั้น ในการเลือกสุ่มตัวอย่าง (Sampling) ผู้เขียนจึงพิจารณาเลือกสุ่มตัวอย่างจากบุคคลประเภท ดังกล่าวและเพื่อให้เหมาะสมกับงบประมาณในการวิจัย เวลา เจ้าหน้าที่ทำการสัมภาษณ์ ที่ ผู้เขียนมีอยู่อย่างจำกัด ผู้เขียนจึงจำเป็นที่ที่จะเลือกสัมภาษณ์เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร เท่านั้น โดยผู้เขียนได้เลือกวิธีในการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ๆ (Simple Random Sampling) โดยจะใช้เจ้าหน้าที่ทำการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าวตามสถานที่ต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 ราย เพื่อเป็นตัวแทนประชากรทั้งหมด

การประมวลผล และการวิเคราะห์แปลความหมาย

เมื่อได้ค่าคอมจากแบบสอบถามที่นำออกสัมภาษณ์และรวบรวมได้จำนวน 400 ชุด
ตามที่ต้องการแล้ว ก็จะนำแบบสอบถามเหล่านั้นมาทำการตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง
แล้วจึงแจกจ่ายรอยคะแนนเพื่อนำมาคำนวณแจกแจงความถี่ของรายการข้อมูลแต่ละรายการ
และเสนอข้อมูลเป็นตารางเปรียบเทียบรอยละ

สำหรับปัญหาต่าง ๆ ที่ผู้เขียนกำหนดชั้นหรือสมมติฐาน ผู้เขียนก็จะทำการทดสอบ
สมมติฐานต่าง ๆ เหล่านี้ด้วยวิธีการทางสถิติ โดยการใช้การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับ
สัดส่วนของประชากร (Population Proportion)

นอกจากนั้น ผู้เขียนยังได้ใช้วิธีการทางสถิติอื่น ๆ อีก เช่น การเขียนกราฟ
แผนภูมิต่าง ๆ และการเรียงลำดับความสำคัญ (Ranking Order)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย